

3-7-57

ལེབྱ་ང་བདུན་པ། དྲིག་ནད་གསོ་བ།

ГЛАВА 57 ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНИ ДРЕГ

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྤང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་དྲང་སྤང་ཆེན་པོ་ཉན་ཅིག།

Затем снова мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) молвил: «О, великий мудрец-риши, слушай же!

དྲིག་གི་ནད་ལ་རྩ་རྒྱུ་རྒྱུན་དབྱེ་བ་དང་། །རྟགས་དང་བཅས་ཐབས་རྣམ་པ་བཞི་ཡིས་བསྟན།།

Болезнь дрег (*dreg*) объясняется в четырёх темах: причины и условия, классификация, симптомы и методы лечения.

རྩ་རྒྱུ་ཁྲག་འཁྱག་བྱེད་པའི་ཟས་སྦྱོང་བསྟེན། །ཉིན་པར་གཉིད་ལོག་སྦྱོང་པར་འདུག་པ་དང་། །དྲག་ཤུལ་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱང་ཁྲག་
འཁྱགས་པ་ཡིས། །རྐང་པའི་མཐེབ་མོ་ལག་པའི་བྲུ་མོར་གནས། །དང་པོ་ཁོལ་བྱ་རྩིང་ནས་མཆེད་པར་འགྱུར།།

1 Причины и условия. Приверженность пище и образу жизни, возбуждающим кровь, дневной сон, жизнь в удовольствие и, [наоборот,] перенапряжение вызывают возмущение лунг и крови, которое располагается в больших пальцах ног и в локтях. Сначала локально, а, застарев, становится распространённым.

དབྱེ་བ་རྒྱང་མཁྱིས་ཁྲག་དང་བད་ཀན་བཞི།།

2 Классификация. Существует четыре [разновидности] от лунг, от трипа, от крови и от бекен.

དེ་རྟགས་མངོན་ཚུལ་བསྐྱེད་ཆོགས་ནམས་ན། །གཡའ་འགྲུལ་ཆག་སྟམ་ཚོར་མེད་མྱེ་བ་སྟེ། །ཡང་ཡང་ལྷང་ཞིང་སྤར་མྱེ་
འགྲུར་བ་ཡིན། །ནད་རྒྱས་གསར་དུས་བགས་པ་ཁྲག་ལ་གནས། །སྤངས་དམར་དྲོད་ཆེ་སྤྲོ་ཐིག་བཅས། །ཤིན་ཏུ་ན་ཞིང་བྱ་
རྒྱང་མང་བ་སྟེ། །རྟོགས་སྤེལ་དུས་ཡིན་དུས་འདིར་བཅོས་པ་གཅིས། །ཐ་མ་རྟིངས་ནས་ཅ་ཆུ་རུས་ཆོགས་བྱུང། །ལྷག་པར་སྤངས་
ཤིང་མི་བཟོད་སྤྲོ་ལ་ཉེས། །གཞང་ཁ་རུས་ཆོགས་ཆད་པ་སྟམ་དུ་སེམས། །ཤུགས་རྒྱས་ཞ་འཐེང་འདི་དུས་གསོ་དཀར་འགྲུར། །

3.1 Их симптомы. Начальные проявления: болят бёдра, поясница и суставы, зуд, при движении появляется чувство ломоты, снижение чувствительности, тяжесть. Поднимаясь снова и снова, [эти признаки] становятся всё тяжелее. Развитая, но ещё свежая болезнь располагается в крови и коже, [появляются] красные, очень горячие, плотные отёки с синими прожилками. Боли очень сильные, [больной] часто потягивается. На этом этапе болезнь легко распознать и важно лечить именно в это время. В конце, застарев, она захватывает сосуды, сухожилия, кости и суставы, а кроме того отёкшие [места] нестерпимо болят, твёрдые и тугоподвижные, больному кажется, что анус, кости и суставы разваливаются. [Когда болезнь] наберёт силу, появляется хромота, в это время она становится уже трудноизлечимой.

ཁྱད་པར་རྒྱང་གྱུར་གཟེར་འཕྲིག་འཕེལ་འགྱུར་བྱེད། །སྤངས་ལ་ནག་པོ་སྤྲོ་པོའི་ཐིག་ལེ་འོང་། །མཁྱིས་གྱུར་དྲོད་ཆེ་དམར་ལ་
རིག་མི་བཟོད། །ཁྲག་གྱུར་ཆ་འབྲབ་མདོག་དམར་འདྲུལ་བར་བྱེད། །བད་ཀན་ལས་གྱུར་གཡའ་མྱེ་ཚོར་བ་མེད། །

3.2 В частности, в случае [болезни] от лунг будут сильные боли, подрагивания, отёки то увеличиваются, то спадают, на их поверхности появляются тёмные и синие точки; в случае трипа — [отёк] очень горячий, красный, до него не дотронуться; в случае крови – жжение, покраснение и нагноения; в случае бекен — зуд, тяжесть, снижение чувствительности.

བཙུག་པོ་ལྟ་བུ་བཙུག་ཅི་རིགས་སྤྱད་བསལ་ལ། རྟེན་མང་དུ་གཏོར་ལ་ཁྱད་དུ་དབྱུང་། རྩི་ཚལ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ན་སར་
རྩི་ལྟ་བུ་གཟུགས། སྤྱད་ཆེ་དམར་ལ་ཐུར་མས་བཙག་པར་བྱ། །

4.1 Методы лечения. Устранив лунг каким-либо способом его лечения, после чего следует многократно выпускать кровь небольшими порциями. В местах, где колет и болит, ставят рожок (*rngabs ru*), а если отёк большой и красный нужно вскрыть его иглой.

སྤྱད་ཐུར་བ་གཅིན་སྟོན་དཀར་འོ་མས་སྤྱད་། རྟེན་མང་སྟེ་ཉེས་བསྟོན་བའི་ཁྱ་བ་དང་། རྟེན་མང་བསྟོན་བ་ཀ་ར་བཏབ་ལ་
བཏབ་། རྩི་ལྟ་བུ་ཤིང་མངར་ཀ་ར་མར་བསྟོན་སྤྱད་། །

4.2.1 В случае лунг проводят вычищение коровьей мочой с *spos dkar* и молоком, а затем дают вскипячённый отвар *sle tres*, кипячёное молоко с добавлением сахара и поят [больного] маслом, прокипячённым с *rgun 'brum, shing mngar* и сахаром.

མཁྱིམ་ཐུར་ཉེ་ཤིང་ཉོང་ལེན་འབྲས་བུ་གསུམ། སྟེ་ཉེས་བ་རྟོལ་འོ་མ་མར་བསྟོན་སྤྱད། ལྷར་ལྷམ་སྟེར་བ་བསྟོན་ལ་སྤྱད་ཐུར་
བྱིན། རྟེན་མང་དུ་བྱིད་རྩི་ལྟ་བུ་འོ་མར་སྤྱད། །

4.2.2 В случае трипа — поят [больного] маслом и молоком, прокипячённым с *nye shing, hong len, 'bras bu gsum* (три плода), *sle tres, pa to la*; дают кипячённый отвар *gur gum* и *skyer pa* с мёдом, а затем готовят состав из *dur byid* и *rgun 'brum* с молоком и маслом.

བད་ཐུར་འབྲས་བུ་གསུམ་དང་སྤྱད་ཅི་བཏང་། སྤྱད་ཐུར་ལྷར་ལྷམ་སྟེར་བསྟོན་སྤྱད་ཐུར་སྤྱད། རྩི་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་རྩི་ལྟ་བུ་
རྩི་བཙུག་བྱ། ལྷར་ལ་འབྲས་བུ་གསུམ་དང་ཆ་བ་ལ། ལྷར་བ་ཏ་ཤིང་ཆ་བ་ཤ་ཀ། བི་ལིང་སྤྱ་ལ་ཅུ་གང་བྱི་ཏང་ག་ རྩི་དག་
སྤྱད་སྟོན་ལྷགས་གཡའི་ལྟ་བུ་ཡིས། རྟེན་མང་གཟེར་བཙས་མ་ལྷས་སེལ་བར་བྱེད། རྩི་བྱིད་ཨ་རུ་རྩི་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་བི་བི་ལིང་། བཟུ་
འཇམ་སྟོར་བ་རྟེན་འཇོམས་སྤྱད་མཚོག་ཡིན། རྩི་སྟོན་སེལ་ན་བྱི་ནས་བྱུག་པས་བཙས། རྟེན་མང་སྤྱད་ཅི་གུ་གུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
བཙུག་། བསྟོན་བའི་ལྟ་བུ་བྱུགས་པས་རྟེན་མང་སེལ། །

4.2.3 В случае бекен назначают *'bras bu gsum* (три плода) с мёдом, поят больного отваром *gla sgang*, *gur gum* и *skyer pa* с мёдом. При сильной болезни следует провести рвотную процедуру, а затем лечить грубым. Во всех случаях с помощью пасты-дегу из *'bras bu gsum* (три плода), *tsha ba lnga* (пять жгучих), *gandha bha dra*, *shing tsha*, *ba sha ka*, *pi ling mU la*, *cu gang*, *byi tang ga*, *shu dag*, *spang spos* и *lcags g.ya'* — это без остатка устраняет болезнь дрег (*dreg*), сопровождающуюся болями. Состав для клизмы труджам (*bkru 'jam*) из *dur byid*, *a ru ra*, *rgyam tshwa* и *pi pi ling* — это лучшее лекарство, разрушающее болезнь дрег (*dreg*). Устранив с их помощью болезнь [изнутри], переходят к наружному лечению с помощью мазей. Втирание пасты-дегу, сваренной из кунжутного масла, мёда, *gu gul*, *thal tres*, *btsod* снимает болезнь дрег (*dreg*).

ཁག་མཁྱིམ་ལས་གྱུར་སྒྲག་ཆེར་ཤིང་མངར་བཅོང་། སྦྱོར་བ་ཙན་དན་གྱི་ཤུག་ཕུ་ཤེལ་ཅེ། སྐན་ཆུང་ཀ་རའི་ལྡེ་གུ་གང་མོ་
བྱུག་ཤུ་དག་ཅུ་ཏྲ་དུད་བ་སེར་པོ་གཉིས། ཤུ་ཏིའི་ལྡེ་གུས་བད་རྒྱུད་བྲེག་ནད་སེལ། རྟིངས་ནས་མས་བཏང་བཟུ་སྦྱན་སྦྱུ་
འཆོས་བྲ། ཀུན་ལ་བད་ཆེལ་རྒྱུད་ཁག་གཙོ་བོར་བཅོས། ཁྱིམ་གསུངས་སོ།

4.2.4 В случае [болезни] от крови и трипа, втирают холодную пасту-дегу из *stag tsher*, *shing mngar*, *btsod*, *skyer pa*, *tsan dan*, *rgya shug*, *pu shel rtse*, чечевицы и сахара. Дегу из *shu dag*, *ru rta*, *dud pa*, *ser po gnyis* (два жёлтых) и *shu ti* устраняет болезнь дрег от бекен и лунг. Застаревшую [болезнь] следует лечить «введением снизу», промыванием и промасливанием. При всех случаях в основном нужно лечить бекен, жир, лунг и кровь.» Так сказано.

བདུད་ཅི་སྟོང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་བྲེག་ནད་གསོ་བའི་ལེན་སྟེ་ལྡེ་ལྷ་བཙུ་ཅ་བདུན་པའོ། །

Это пятьдесят седьмая глава «Лечение болезни дрег (*dreg*)» из «Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова